

ZASTÚPENIE ÚČASTNÍKA V KONANÍ PRED ÚSTAVNÝM SÚDOM SLOVENSKEJ REPUBLIKY ADVOKÁTOM

Zmyslom a účelom substitučného (náhradného) splnomocnenia nemôže byť (z povahy veci) úplné nahradenie originárneho splnomocnenia. Náležite nezdôvodnené a/alebo neobmedzené substitučné (náhradné) splnomocnenie, ktoré vo svojej podstate nahrádza originálne splnomocnenie, je v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vylúčené.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 339/2012 zo 4. júla 2012)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. M. Z., B., zastúpenej advokátom Mgr. M. F., B., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 30 ods. 4, čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 63 z 26. júna 2012 a jemu predchádzajúcim postupom a uzneseniami Výboru národnej rady pre kultúru a médiá č. 20 z 12. júna 2012 a č. 22 z 19. júna 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. M. Z. o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2012 doručená sťažnosť PhDr. M. Z. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základných práv podľa čl. 30 ods. 4, čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) č. 63 z 26. júna 2012 a jemu predchádzajúcim postupom a uzneseniami Výboru národnej rady pre kultúru a médiá (ďalej len „výbor“) č. 20 z 12. júna 2012 a č. 22 z 19. júna 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Po obsiahlom opísaní skutkového a právneho stavu sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd

„... Po predbežnom a prednostnom prerokovaní prijal sťažnosť na ďalšie konanie,

... Odložil vykonateľnosť uznesenia Národnej rady zo dňa 26. júna 2012, ktorým Národná rada... odvolala M. Z. z funkcie generálnej riaditeľky R., až do meritórneho rozhodnutia vo veci,

... Vyslovil, že

a) Národná rada... svojím uznesením zo dňa 26. júna 2012, ktorým odvolala M. Z. z funkcie generálnej riaditeľky R., a postupom, ktorý predchádzal tomuto uzneseniu, porušila

základné práva M. Z. podľa ustanovení čl. 30 ods. 4, čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy... a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

b) Výbor... svojím uznesením č. 20 zo dňa 12. júna 2012 a uznesením č. 22 zo dňa 19. júna 2012, a postupom, ktorý predchádzal týmto uzneseniam, porušil základné práva M. Z. podľa ustanovení čl. 30 ods. 4 a čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy... a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

c) Uznesenie Národnej rady... zo dňa 26. júna 2012, ktorým Národná rada... odvolala M. Z. z funkcie generálnej riaditeľky R. sa zrušuje.

d) Uznesenie Výboru... č. 20 zo dňa 12. júna 2012 a Uznesenie Výboru... č. 22 zo dňa 19. júna 2012 sa zrušujú.

e) Národná rada... je povinná nahradiť trovy právneho zastúpenia M. Z., a to do 15 dní od doručenia tohto rozhodnutia na účet advokátskej kancelárie M. s. r. o...“.

3. Sťažnosť z 26. júna 2012 bola podpísaná advokátom JUDr. F. B., podpisu predchádzala jeho mechanická identifikácia (formou pečiatky) a pod podpisom JUDr. F. B. je uvedený:

„PhDr. M. Z.

Substitučne zast.

JUDr. F. B., advokát.“

4. Z obsahu k sťažnosti priloženého a sťažovateľkou podpísaného splnomocnenia z 26. júna 2012 vyplýva, že sťažovateľka – v rozsahu predmetu konania uvedeného v bode 1 – v konaní pred ústavným súdom splnomocnila „advokátsku kanceláriu M. s. r. o., so sídlom..., v mene ktorej koná Mgr. M. F..., aby Splnomocniteľa v celom rozsahu zastupovala pred Ústavným súdom... v konaní o ústavnej sťažnosti vo veci porušenia základných práv Splnomocniteľa uznesením Národnej rady..., ktorým došlo k odvolaniu Splnomocniteľa z funkcie generálnej riaditeľky...“. V predposlednom odseku tohto splnomocnenia je uvedený: „Splnomocnenec je oprávnený udeliť inej osobe plnomocnenstvo, ktorým ju splnomocní, aby namiesto neho alebo popri ňom konala v mene splnomocniteľa v rozsahu, v ktorom výkon substitučných oprávnení podľa tohto plnomocnenstva nie je obmedzený príslušnými právnymi predpismi a stavovskými predpismi upravujúcimi zastupovanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

5. Ústavným súdom posudzovaná sťažnosť bola vypracovaná a podpísaná výlučne advokátom JUDr. F. B. „na základe substitučného plnomocnenstva zo dňa 26. 06. 2012“, ktoré bolo tomuto advokátovi vystavené a podpísané Advokátskou kanceláriou M. s. r. o., v mene ktorej koná jej konateľ a advokát Mgr. M. F. Z verejne dostupnej databázy obchodného registra (<http://www.orsr.sk>) tiež vyplýva, že jediným spoločníkom a konateľom spoločnosti M. s. r. o. je Mgr. M. F. Toto substitučné splnomocnenie bolo vystavené „na základe plnomocnenstva zo dňa 26. 06. 2012 udeleného Advokátskej kancelárii PhDr. M. Z.“ a bolo vystavené v rozsahu „najmä, nie však výlučne, aby na miesto Advokátskej kancelárie podpísal a podal ústavnú sťažnosť klienta na Ústavnom súde... Toto plnomocnenstvo sa udeľuje na dobu neurčitú“.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto

práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

7. Ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažnosti konštatuje, že sťažnosť napriek tomu, že sťažovateľka je zastúpená advokátom, nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 20 ods. 1, 2 a 3 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca. Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Ustanovenie § 20 zákona o ústavnom súde sa v celom rozsahu vzťahuje aj na sťažnosť podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde.

9. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

10. Z už uvedeného (body 6, 8 a 9) vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde). Inak povedané, každý návrh bez výnimky musí spĺňať všeobecné náležitosti. Všeobecné náležitosti sa týkajú formy a obsahu návrhu. Až na výnimky, ktoré v danej veci nie sú relevantné, je ústavný súd pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

11. V prípadoch obligatórneho zastúpenia navrhovateľa advokátom v konaní pred ústavným súdom (čo platí aj v danej veci, pozn.) je základným procesným prameňom práva ustanovenie § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde (bod 8). Citované zákonné ustanovenie procesného poriadku (vo vzťahu k iným právnym predpisom ide o predpis *lex specialis*) vymedzuje nevyhnutné náležitosti právneho zastupovania v konaní pred ústavným súdom, ktoré musia byť splnené a ktoré nie je možné zmluvne ani inak obmedziť (pozri body 4 in fine a 12). Napr. podľa Jána Drgonca „zákon, ktorý nie je predmetom odkazu zákona o ústavnom súde, nepredstavuje prameň práva vo veciach ochrany ústavnosti. Týka sa to predovšetkým zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii... a jeho úpravy umožňujúcej advokátovi nechať sa zastupovať iným advokátom alebo advokátskym koncipientom... Advokát zastupujúci pred ústavným súdom SR sa nemôže nechať zastúpiť podľa zákona o advokácii, lebo zákon o ústavnom súde takú možnosť nepozná. Je to logický dôsledok významu ochrany ústavnosti, pri ktorej nemôže byť priestor na obštrukciu pri zastupovaní účastníka konania.“ (pozri Drgonec J., Ochrana

ústavnosti Ústavným súdom Slovenskej republiky. Paneurópska vysoká škola. 2010, s. 148). K subsidiárnemu použitiu Občianskeho súdneho poriadku, resp. Trestného poriadku (pozri bod 9) Ján Drgonec ďalej hovorí, že „k primeranému použitiu Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku v konaní pred Ústavným súdom SR nemôže dôjsť vždy, keď to platný právny poriadok nevyklučuje, či dokonca keď to nezakazuje..., musí existovať právny dôvod pre uplatnenie danej normy v konaní pred ústavným súdom“ (tamtiež s. 132 a 144).

12. Zmyslom a účelom substitučného (náhradného) splnomocnenia nemôže byť (z povahy veci) úplne nahradenie originálneho splnomocnenia. Podľa názoru ústavného súdu preto náležite nezdôvodnené a/alebo neobmedzené substitučné (náhradné) splnomocnenie, ktoré vo svojej podstate nahrádza originálne splnomocnenie (pozri bod 4 in fine), je v konaní pred ústavným súdom vylúčené. Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci ďalej uvádza, že „oprávnenosť“ substituenta (advokáta JUDr. F. B.) vypracovať návrh a podpísať ho v mene sťažovateľky, ktorá ho na to výslovne nespĺnomocnila, nemožno ústavne konformným spôsobom oprieť ani o substitučnú doložku obsiahnutú v pôvodnom splnomocnení sťažovateľky pre advokáta Mgr. M. F. (bod 4 in fine), a to už len z toho dôvodu, že v rámci tejto doložky bol rozsah substitučného splnomocnenia neprípustným spôsobom založený na nerešpektovaní/obmedzení relevantných právnych predpisov, teda aj zákona o ústavnom súde, ale tiež napr. pre subsidiárne použitie Občianskeho súdneho poriadku („Splnomocnenec je oprávnený udeliť inej osobe plnomocenstvo... v rozsahu, v ktorom výkon substitučných oprávnení... nie je obmedzený... právnymi predpismi ... upravujúcimi zastupovanie pred Ústavným súdom...“). Ústavný súd preto uzatvára, že vzhľadom na (i) nezdôvodnenosť a/alebo neobmedzenosť substitučného splnomocnenia, (ii) nerešpektovanie/zmluvné obmedzenie predovšetkým lex specialis (§ 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ale aj iných zákonov, ako aj (iii) nenaplnenie zákonom ustanovenej podmienky „povahy veci“ v zmysle § 31a zákona o ústavnom súde pre prípadné subsidiárne použitie Občianskeho súdneho poriadku (jeho § 25 ods. 3), treba považovať substitučnú doložku uvedenú v splnomocnení z 26. júna 2012 prima facie za zákonne neprípustnú, a teda nespôsobilú na dosiahnutie zmluvných substitučných účinkov. Pre poriadok veci je potrebné dodať, že okrem substitučnej doložky zákonný alebo zmluvný podklad na substitučné zastupovanie v prospech advokáta JUDr. F. B. v posudzovanom prípade neexistoval.

13. Ústavný súd zistil, že predložená sťažnosť bola vypracovaná a podpísaná výlučne advokátom JUDr. F. B. (bod 5), teda nebola podpísaná sťažovateľkou alebo ňou splnomocneným advokátom Mgr. M. F. (bod 4). Táto zákonná podmienka vyplýva z už citovaného ustanovenia § 20 ods. 1 poslednej vety a ods. 2 zákona o ústavnom súde (bod 8). Návrh, ktorý nemá všetky zákonom ustanovené náležitosti (podpísanie návrhu na to určenou osobou takouto náležitosťou nepochybne je, pozn.), nie je spôsobilý vyvolať začatie konania. Ústavný súd má právo taký návrh odmietnuť.

14. K podobným záverom (bod 13 in fine) už ústavný súd dospel napr. vo veci sp. zn. Rvp 1996/09, keď návrh doručený ústavnému súdu podpísala namiesto advokáta jeho koncipientka. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že takýto nedostatok návrhu (sťažnosti) nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, ak sťažovateľka disponuje kvalifikovaným právnym zastúpením – advokátom. Uvedený záver vyplýva zo stabilnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, IV. ÚS 322/2010, IV. ÚS 399/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 267/2010, II. ÚS 309/2010, III. ÚS 262/2010, III. ÚS 210/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010...).

15. Ústavný súd už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

16. Ústavný súd z uvedeného dôvodu a so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky konštatuje, že sťažnosť nespĺňa náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde, a preto ju z uvedeného dôvodu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

17. Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol (prekážka *res iudicata*) okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené (m. m. II. ÚS 93/2011). Na základe uvedeného má sťažovateľka stále možnosť za predpokladu splnenia všetkých náležitostí obrátiť sa na ústavný súd s novým podaním.